

תערוכות

מעט מוקדם מדי

כשעלתה שרת'החוף גולדה מאיר לנאום בטכס הפתיחה של תערוכת האמנות האפ' ריקאית, מאוספו המפורסם של שמואל דובינר (העולם הזה 1166) שהתקיימה בתחילת החודש במוזיאון בצלאל, הטילה פצצת הפתעה בין הנוכחים. היא הודתה לדובינר על שמסר את אוספו היקר והנדיר למוזיאונו. העתונאים קצפו על המציאה, היסיפו שבחים למעשה הגדול.

עזה התברר שהודיה זו היתה מוקדמת מדי. דובינר, העומד תחת לחץ המוניאונים הגדולים בארץ, שכל אחד מהם רוצה לפי רוח את חסותו על אוספו האמנותיים, עדיין לא החליט כלל להיפרד מרכושו. השבוע הודיע שגם אם ימסור חלקים מ' אוספו למוזיאונים, ימסור אותם רק ב' השאלה ולזמן קצוב, עד שיצליח לפתור את בעיית אכסון האוסף הגדול בביתו שלו.

פיסול

חתן פרס בורדל

על המדרכה השמאלית של רחוב דיזנגוף טייל השבוע גבר רחבת'פיים ומזוקן, ו' נראה היה כי מיירכת רוח וזכה בדירוג חדש. לו היה גבר זה מגלה את זקנו המרובע, היו מגלים בו תושב חתיק, שפעם היה דמות מרכזית בבוהמה האמנותית של ישראל: היו מזהים את הפסל שמאי האבר (38), שהפליג בשנת 1948 לפאריס.

ציור במקום קלפים. מילדותו גדל האבר בבית שנדפו בו ריחות טרפנטין ושמן פשתן בלתי מבושלים, שהתזו שני דודיו, אהרון (זאן בארון) וטוביה, על בדים מרובעים. אך זמן רב חילף עד שהחליט לצייר עוד בעקבות שני דודיו כאמן מקצועי.

כתחיל דור הגאון, שקדים את דור ה' אספרסו בחמש'עשרה שנה, התגייס שמאי האבר למשטרת הישובים העבריים ושמר באיילת'השחר על הגבול הצפוני. בערבים פנויים מתורנות ושמירה, כשחבריו'לנשק מבלים במשחקי'קלפים, ישב סגור בחורו הקטן, וצייר במחתרת. אותם הימים, ימי חומה ומגדל, לא היה עיסוק באמנות מר סיף כבוד לבעליו. ואכן, כאשר נתגלה יום

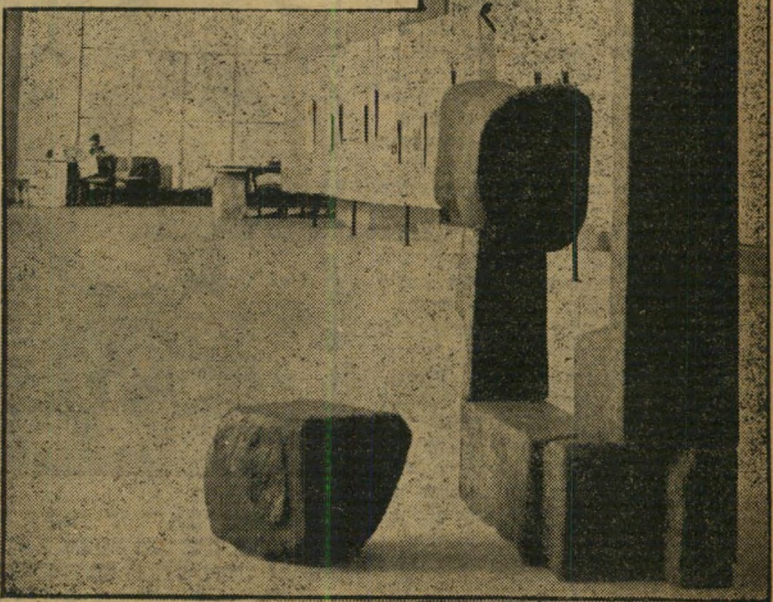
אחד עיסוקו המחתרתי, הפך ללעג בעיני חבריו. לא ניתן לו אלא לעזוב את המשטרה ולמצוא לעצמו מקום בו אין הציור נחשב לחרפה.

המוסד האמנותי החשוב ביותר, בימים ההם, היה האולפן המשותף לציור ופיסול של אבני ושטרנשוס. שמאי נרשם תחילה למחלקת הציור, אך כעבור שבועות מספר עבר למחלקת הפיסול המתחרה.

לאחר כמה שנות לימוד תחת הדרכתו של שטרנשוס העז ושלח פסל (דמות דיוקנה של אשת הצייר פיין) לתערוכה הכללית של אמני ארץ'ישראל, שהתקיימה בבנין משי זקס. הפסל התקבל, וזכה להערכה כללית.

פסל תמורת אטאליה. עם תום מלחמת'העצמאות הפליג האבר לצרפת, לנסות את מזלו בבורסה האמנותית של פאריס. הבעיה הראשונה שעמדה לפניו, בהגיעו לי לא פרוסה, היתה — כיצד למצוא אטאליה לעבודה. בחיפושיו פגש ביהודי שהתאבל על מות בתו, ביקש אמן שיפסל את דמות דיוקנה. הוא הציע לשמאי האבר עסק: שמאי יפסל את דמות בתו מתצלומים, יקבל תמורת זאת אטאליה וחדר'מגורים. האבר קפץ על המציאה. לא היה איכפת לו כלל שהאטאליה הוא בסך הכל חור קטן ועלוב, ללא שמש וללא טיפת אהר. חורשיים עבד על דמות הנערה, וכשהיה מפסיק לפעמים ויוצא לפרש, היה מגלה בחורו, שמישהו שינה את עבודתו. התברר לו שבכל פעם שעזב את החדר, נכנס היה הידי ועבד גם הוא על הפסל. כאשר גמרו (הימים) את העבודה, סגר לפניו האבר את האטאליה וורק אותו לרחוב.

פרנסה אחרת, בימי הרעב ההם, באה מידי של אלמוני אחד, שהזמין אצלו פסל של הנשיא וייצמן. האיש שילם מיקומה של עשרת אלפים פרנקים, אבל שכח להשאיר כתובת. כשגמר האבר את פסלו של חייצמן, לא בא המזמין לקבל אותו. האבר נשאר עם חייצמן אחד מיותר, רק כעבור שנים מספר הצליח להיפטר ממנו.

פסל האבר ופסל בלי שם (בתערוכת אמסטרדם)

ווייצמן אחד מיותר

כאשר נמצא גואל בדמותו של מאיר הלוי, העשיר מזוגה, שרכש שתי יצירות נחשבת מראשו של חייצמן, כדי לתרום אחת מהן לבניין האומות בירושלים, את השניה — לבניין הסוכנות היהודית בזינבה.

השואת הצלחתו המסחרית בתחילת ד' כו האמנותית להצלחתו האחרונה, כשמכר לפני שלושה חודשים פסל'אבן לאספן האיטלקי רינטו במחיר 25,000 פראנק חדשים (10,000 לירות) מוכיחה שעבר דרך ארוכה.

הצלחה לפתע פתאום. שנים עברו בעמל'מלים מייגע, עד שהגיע האבר אל ההצלחה הפתאומית. משנת 1952 ועד 1959 השתתף ב'18 תערוכות קבוצתיות. תחילה הציג בתערוכות כלליות, אשר הכניסה אליהן פתחה כמעט לכל אדם, כמו תערוכות הסתיו (1952), אחרי'כן נתקבל לתערוכות שהגיש אליהן נקבעה על'פי שפוט חמור יותר, כמו תערוכות פסלים צעירים (1953). אט'אט הסתגל לתוך תערוכות קבוצתיות (קבוצת ה'15 במוזיאון לאמנות מודרנית, תערוכות זכרון לברנאקוט, תערוכות פאטנאגו, מרדן ועד ימינו ועוד), עד שזכה לארבע תערוכות'יחיד, שאחת מהן הביאה לו את ההכרה הבינלאומית ושנייה — את פרס בורדל'.

תחילתה של ההצלחה הפתאומית היתה לפני כחצי שנה, כשד'ר סאנדברג, מנהל המוזיאון לאמנות מודרנית באמסטרדם, נכנס במפתיע לאטאליה של האבר במונט'ראס. שני תימים הסתובב ד'ר סאנדברג, אחד מבעלי הסמכות הגדולים ביותר לאמנות מודרנית בעולם, הסתכל, הביט, הציץ. אחרי כך אמר "טוב" והלך. "עוד אחד מאלה ש' נותנים קומפלמנטים ולא יוצא מזה שום דבר", לחש שמאי לאשתו סאריטה, שגם היא, כסאנדברג, מוצאה מהולנד, שם נמנו הוריה עם משפחה יהודית'פורטוגזית מיוחסת.

הביקור נשכח מלב. כעבור שנה בדיוק הגיע פתאום מכתב בדואר דחוף, ובו אר' בע מלים מלבד: "אבוא הערב בשעת שבע" חתום — סאנדברג. "זה היה יום היסטורי מהרבה בחינות", אומר שמאי האבר. "כי באותו יום בדיוק פגעו הרוסים בירת ד'ר סאנדברג בא בשבע בערב עם פרויקטור, התישב על הרצפה וביקש לראות את הכל. את הפסלים, את האסטרודים, את הסקיצות ואת הרשומים. הסתכל ואמר: "זה מעניין אותי. אני אציג את זה!"

בעדו מתכוון לתערוכת אמסטרדם, הגיע מכתב'הזמנה להשתתף בתחרות לפרס בורדל. האבר לא האמין שיצא מזה דבר'מה, שלח בכל זאת תצלומים של פסליו. כע' בור חודש צילצל הטלפון. בתו של מנהל מוזיאון בורדל הודיעה: "בוא מיד. מחל' קים את הפרס והטלביזיה מחכה לך". שמאי נחפו למוזיאון, אך בבואו נעצר בידי שוטרים שמר על הקהל שלא יידחק. סוף סוף הכירה אותו השוערת, הצילה אותו מידי השוטרים. מול מצלמות הטלביזיה קיבל האבר את פרס הפיסול החשוב ביותר של צרפת, מידי השופטים: ליפשיץ, פבנור, הנרי מיר, ארפ, ג'אקומטי והרטוג.

פסל הוא חלק מהטבע. כתלמיד של שטרנשוס באולפן, החל שמאי האבר את דרכו כפסל'דמויות ריאליסטיות. במשך הזמן התעדינה אמנותו, הריאליזם הפשט, ודמות האדם ניטססשה עד שהובלעה כליל בתוך מיבנה סלעי של אבן בזלת טבעית. הפסלים האחרונים של האבר, שהיקנו לו שם, הם מיבנים מורכבים של כמה גושי אבן השרויים ביניהם במתח מתמיד.

לדעתו של האבר, "צריך הפסל לעמוד בנוף כחלק מן הטבע. כל עוד מורכב הנוף שלנו מגוש'בתים מרובעים, סימט' ריים וחד'יצורה, יש להחיות אותם בפסלי גרנית, שיראו כאילו צומחים הם מגבכי האדמה אל תוך החלל, כסלעים. על האמן לתת לפסל האמיתי את הפרפורציה הג' כונה, לא רק בין אבן אחת לשניה, או בין החלקים השונים של אותו פסל עצמה, אלא גם בין הפסל לבין הנוף והחלל מס' ביב. פסל אינו רק מצבה של יוסי. הוא גם אנדרטה של חינוך, שילדים מטפסים עליה ומשחקים לידה."

כשאומר האבר את המלה "ילדים", הריהו מעיף מבט אל יורם בן התשע שהגיע ארצה יחד אתו ועם אשתו סאריטה. את ב'אט' ריס, בת השנתיים, השאירו אצל הסבתא בה'לנד. "עדיין אינני יודע אם באתי לבי' קור קצר או ארוך. הכל תלוי באיזו מידה אמצא אוזן קשבת לרעיונותי, ואפשרויות ליצור פיסול אמיתי", הוא אומר.

* על שם הפסל הצרפתי אנטואן בורדל (1861-1929).

שכר הערוה

רומא, איטליה. פתחו דיגמניות ע' רום בשביתה, סירבו להתשטט כל עוד לא יקבלו העלאת שכר.

אדיבי

האגרסמון, ארצות הברית. נאשם ריצ'ארד סמית בגניבה, שבוצעה בזמן שישב בבית הסוהר על גניבה אחרת.

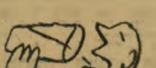
שונא מתנות — יחיה

ירושלים, החורף דרך מעבב מגדל' ביום ז'ר'פחים, שנשלח למוחמד דאוד, חבר ועדת שביתת'הנשק הישראלית'ירדנית, על'ידי חברי הועדה הישראלית, לכבוד חתו' נתו.

כהן בבית הקברות

יוסטון, ארצות הברית, שלחה המש' טרה לבריקה פסיכיאטרית אדם שנק' נס לבר, הזמין כוס מים.

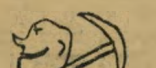
תחת גג פח לוחט

חיפה, התלוננו שני מדריכי'נוער ב' ני הנהלת הרכבת שנאלצו לקנות כר' טיס ב'55 אנורות לחתלתול בן חודש ו' חצי, שנשע בחברתם לתלאיבי.

מתוק מעז

ניוטיין, סקוטלנד, הפך בית'הסוהר המקומי לספק הראשי של תות'שדה, פסל וגרגרי'יער לתושבים שומרי'החוק של המחוז.

הביאם קורפוס

טבריה, שוחרר ישראל בילסקי מבית' הסוהר, בו היה חבוס בשל א'יתשלום מזונות לאשתו, כדי שיוכל לעבוד ולשלם לה מזונות.

שנה דחמך עד פני המים

קליפורניה, ארצות הברית, השליכה ילדה רצתה להתקשר עם ארצות רחוקות, בקבוק עם מכתב לים, וזכתה כעבור כמה שבועות לתשובה מאדם המתגורר על אותו חוף, חמשה קילומטר דרומה.

אין חדש תחת השמש

איחיו, ארצות הברית, התפטר שופט ממשדרו, בגלל השעמום שתקף אותו לאחר שטיפל בחמישים אלף תביעות'גירוי' שיו'.

איפכא מיסתברא

תל'אביב, הובא לפני השופט נאשם במעשים מגונים, המתגורר ברחוב ה' בעל'ש'סטוב.

